

Naalackersuisunut apeqqu: Ullutsinni annertunerpaamik arnat ilinniagaqartuupput, tamannalu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu suliffeqarfinni nalinginnaasumillu arnat akornanni pissutsinik equngasunik pilersitseriaannaalluni. Nunatsinni ilinniarfinnik arnat angutillu naligiinnerusumik atuinissaat Naalackersuisunit qanoq qulakkeerniarneqarpa?

(Inatsisartunut ilaasortaq Naaja H. Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoq)

Naaja H. Nathanielsenip ilinniartartut suaassutsikkut equngassuteqarnerinik uparuaaneranut Naalackersuisut qutsavigaat.

Ilinniartitaanitsinni arnat amerliartuinnartut ilinniartarnerat nutaajunggilaq. Aatsaalliuna ukiuni kingullerni ineriartorneq uunga killissimasoq ullumikkut ataatsimut isigalugu ilinniartut sulii ilinniartuusut amerlassusii (arnat 53 procentit) naammassisullu amerlassusii (arnat 59 procentit) kisikkaanni arnat erseqqissumik amerlanerularlutik.

Naluneqanngitsut ukiorpassuunngitsut matuma siorna pissutsit illua'tungaanut sammipput, tassa ilinniarfinni tamarluinnangajanni qanorluunniit qaffasissusilinni angutit amerlanerullutik.

Taamaattumik arnat ilinniartitaanikkut kinguarsimanermut angummassimanerat tamatumalu pitsaasorpassuarnik kinguneqarnera Naalackersuisut nuannersorujussuartut pisariaqartutullu isigaat, arnat naligiissitaanerinnaat aningaasaqarnikkullu nammineersinnaanerat piinnarnagu aammali nunatsinni inuussutissarsiornikkut kulturikkullu ineriartorneq pillugu.

Aammali nassuerutigisariaqarpoq ilinniarfinnut pineqartunut pigaanni agguaqatigiissitsilluni kisitsisit taakku suaassutsit eqqarsarnartumik nikerarnerujussuinut tunngammata:

Assersuutigalugu perorsaanermik, peqqissaanermik, allaffissornermik ilinniartitsisutullu ilinniartitaanerni, kiisalu ilinniartitaanerni ingerlaqqiffiusuni ilinniarnertuunngorniarfinnilu ilinniartut 60 aamma 98 procentiisa akornanniittut arnaapput.

Akerlianik Saviminilerinermik Ilinniarfimmi tunngaviummik ilinniartitaanerni, Sanaartornermik Ilinniarfimmi, Imarsiornermik Aalisarnermillu Ilinniarfinni, kiisalu teknikikkut pinngortitamillu ilisimatusarnermi ilinniarfinni ilinniartut 60 aamma 95 procentit akornanniittut angutaapput.

Ilinniagassamik toqqaasarnerni suaassutsikkut assigiinnngissutsit namminerminni ajornartorsiutaasutut Naalackersuisut isiginngilaat. Ilinniartut ilinniarnermik nalaanni suliatigut ilisimaligaat pisinnaaligaallu suaassutsinut sunnuteqarneq ajorput, taamaattumillu innuttaasut sulisitsisullu suliatigut qaffasissumik sullinneqarnissartik qularissanngilaat, sulisoq pineqartoq angutaanersoq arnaanersorluunniit apeqquataatinnagu.

Taamaattorli ass. ”inulerinermik ilinniarfinnik” taaneqartartuni - tassa sulii atualinngitsunut, atuartunut, kiisalu isumaginninnermut peqqissaanermullu tunngasuni innuttaasup sulisullu akornanni toqqaannartumik atassuteqarnissap pingaaruteqarfigisaanni arnat amerlanerujussuusarput.

Tamatumunnga atatillugu suliaqarfinni taakkunanerpiaq suaassutsit assigiimmik avissimanissaasa pingaaruteqassusia tunngavilersorneqarsimavoq, taamaalilluni ass. meeqqat inuusuttullu alliarternermi angutinik arnanillu maligassaqarniassammata, tassanilu angerlarsimaffiit immikkut akisussaaffeqarnerat. Akerlianik ass. ileqquusumik assassornermik ilinniarfinni taamatuttaaq angutit amerlanerunerujussui naapertuutinngitsut uparuarneqarsimavoq.

Ilinniagassamilli toqqaasarnermi suaassutsit salliusarnerat nunatsinni immikkut atugaanngilaq, tamannami nunani ineriartorsimasuni tamani atuummat.

Tamatuma saniatigut innuttaasut namminneq ilinniagassamik toqqaasinnaatitaanerat Naalackersuisunit ataqqineqarpoq, aamma misissuinerit tamarmik paasinarsisimmassuk suliani aalajangersimasuni sulinissamut kajumissuseqarlunilu piumassuseqarneq ilinniartup ilinniakkaminik naammassinninnissaanut kingornalu ilinniakkamini sulinissamut pingaaruteqartuusoq.

Kalaallit sulisuusut 2/3-iisa 2020-mi piginnaasaqalerfusumik ilinniarsimanissaat Naalackersuisut anguniagaraat. Anguniagaq tamanna piviusunngortinneqassappat suaassutsit marluk tamarmik maannamit amerlanerujussuit ilinnialerlutillu naammassinnittarnissaat pisariaqarpoq. Tamanna aatsaat qinnuteqartup pineqartup piginnaasanik, pisinnaasaanik, isumaanik kissaataanillu nalileeqqissaartarnikkut pisinnaavoq. Tamatumunnga atatillugu Piareersarfinni qitiusumillu ilinniarfinni siunnersuisuusunik piginnaasaqarnerulersitsiniartuarnissaq ilinniartuup pineqartut taamaatiinnartoqartarneranik annikillisaaniartuarnissaat il.il. pingaaruteqarpoq.

Ullumikkut Piareersarfinni ilinniartunik immikkut tullerriaareqqissaartoqartarpoq innuttaasut namminneq pitsaanerpaamik ilinniagassamik toqqaasinnaanngortinniarlugu. Tullerriaarnermi aamma ilinniartup inuttut isumai isummiutiinnagaalu ilinniakkamik qinnuteqarnissamut naammassinninnissamulluunniit ajornakusoortitsiviulersinnaasut sammineqartarput. Taamatuttaaq "Ilinniartitaanermut immikkut suliniarnermut immikkoortumut pilersaarut" aqutigalugu ilinniarfinni taamaatiinnartarnermik assigiinngiaarnerusumik akiuiniarnermut isummertitsiniarnermullu il.il. aningaasarpassuarnik immikkoortitsisoqarpoq.

Taamaattumik ilaatigut atuarfimmi atuartut angajullit akornanni Piareersarfimmilu isummertitsiniarluni suliniuteqarnerup ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu ilinniarfinni ataasiakkaani suaassutsit equngassuteqarnerannut iluaqutaalaarnissaat Naalackersuisut isumalluutigaat.

Aammattaaq Nunatsinni suliniutinik taama ittunik aallartitsisinnaaneq siunertaralugu ajornartorsiut tamanna aaqqinniarlugu nunani tamalaani sunik suliniuteqartoqarnerusoq Naalackersuisut malinnaaviguarniarpaat.

Naalackersuisulli innuttaasup nammineq ilinniagassatut toqqaasinnaatitaanera atuutitiinnartariaqarpaat: Piareersarfiit ilinniartoq ilinniagassamik pitsaanerpaamik toqqaanissamut siunnersussavaat innuttaasorli nammineq aalajangiivissortussaalluni.